

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jaroslav Folta

Izabela Grigorjevna Bašmakovová: 60 let

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 26 (1981), No. 3, 166

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138867>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1981

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Přední sovětská historička matematiky I. G. Bašmakovová oslavila 3. ledna 1981 své šedesátiny. Její práce věnované antické matematice jsou mezi našimi matematiky dobře známy jako významné příspěvky k rozvoji bádání o vývoji matematiky, a to nejen co do svého obsahu a koncepce, ale především co do metodiky zpracování. I. G. Bašmakovová se začala zabývat historií matematiky ještě dříve, než v roce 1944 ukončila studium na mechanicko-matematické fakultě moskevské univerzity. Svému zájmu pak zůstala věrna i v postgraduálním studiu, kdy byla aspirantkou S. A. Janovské. Kandidaturu obhájila v roce 1948 a v následujícím roce byla jmenována docentkou historie matematiky na moskevské univerzitě; tam také v roce 1952 obhájila doktorskou disertaci a v roce 1968 získala ve svém oboru profesuru.

Základním znakem práce I. G. Bašmakovové v historii matematiky je snaha o maximálně exaktní analýzu originálních prací, opírající se o znalost dnešního stavu problematiky. To pak vede k pokusům o hledání vývojových linií hlavních matematických idejí až do současnosti. Takovýmto způsobem se I. G. Bašmakovová zabývala teorií dělitelnosti v Eukleidových *Základech*, ukázala na podstatu Archimedových infinitezimálních metod (1953) a analyzovala pomocí metod algebraické geometrie Diofantovy postupy hledání racionálních řešení neurčitých

rovnic (1966). Komentované ruské vydání Diofantovy aritmetiky (1974) bylo odborníky velmi příznivě přijato, stejně jako řada studií z pozdějšího vývoje neurčité analytiky. První shrnutí svých antických bádání provedla Bašmakovová v *Lekcích z dějin matematiky v antickém Řecku* (Istoriko matematiceskoje issledovanija 11 — 1958). V posledních letech se zaměřila na hlubší prostudování středověké matematiky, kde ji zaujaly především analytické metody F. Viety.

Je samozřejmé, že se v jejím díle objevuje i studium ruské matematiky, kde je zvláštní pozornost věnována zejména základům teorie dělitelnosti v Zolotarevových pracích. Spolu s profesory Juškevičem a Rybnikovem patří mezi vedoucí osobnosti badatelského semináře z dějin matematiky na moskevské univerzitě, v němž vyrostla už celá řada jejích žáků.

V nedávné době se Bašmakovová autorsky podílela na trojdílné syntéze *Dějin matematiky* (Moskva, Nauka, 1970—1972), kde vedle matematiky antického Řecka, helenistického období a starověkého Říma se věnovala také teorii čísel v 17. století. V I. svazku pokračování této syntézy, v *Matematice 19. století* (Moskva, Nauka 1978), se zabývá výkladem algebry a algebraické teorie čísel.

Přejeme Izabelle Grigorjevně Bašmakovové co nejvíce tvůrčích sil do dalších let.

Jaroslav Foltá

jubilea zprávy

ZA PROFESOREM VILÉMEM KUNZLEM

Dne 24. září 1980 ráno nás překvapila smutná zpráva, že náhle zesnul náš učitel a dlouhodobý

vedoucí katedry elektroniky a vakuové fyziky na matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, fyzik a organizátor fyzikálního bádání i výuky, profesor RNDr. Vilém Kunzl.

Profesor Kunzl se narodil 25. dubna 1906 v Plzni, kde také na reálce absolvoval svá středoškolská studia. Po maturitě přichází r. 1924 do Prahy na přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy studovat matematiku a fyziku, nejprve jako mimořádný a po složení doplňkové maturity z latiny jako řádný posluchač. Studium uzavírá r. 1930, kdy skládá jednak státní závěrečnou zkoušku pro aprobační obor fyzika-matematika, jednak rigorózní zkoušku. Profesor